

Els Vilella, pare i fill: vides per prodigar la comprensió i el diàleg

ANTON MONNER
Cronista de Gandesa

Crònica

Guerra i Pau. A Gandesa, després de la mort del dictador Franco, es va erigir l'únic monòlit que existeix a tota Espanya exaltant la Pau, la Reconciliació i la Concòrdia i que recorda el sofriment dels joves que lluitaren a la Batalla de l'Ebre

El juliol del 1936 van ser cridats a files milers de joves per fer front a l'aixecament militar i el cop d'estat del General Franco rebel·lat contra el govern democràtic de la República. Xicots, la majoria sense ideologia política, que lluitaren en una contesa insensata i dolorosa; molts d'ells creient que no els tocava enfrontar-se amb armes i sofrir-ne les conseqüències. Altres, afiliats a partits polítics o membres d'organitzacions sindicals, marxaren a la guerra pels sentiments emanats durant anys d'incomprensió i radicalismes, propis de l'Espanya on les jerarquies i elits repressores mai volen perdre el poder. Quants «pronunciamientos» ha viscut l'Estat Espanyol! Cops d'estat, enganys i maquinacions sempre a favor de sectors cortesans madrilenys! I després de tantes injustícies, quan les coses se'ls torçaven, sobrevenia la fugida dels monarques intocables, carregats de vicis i corrupteles, substituïts per dictadors que retornaven el poder als amics dominants.

Per aquests esdeveniments immorals de destrucció i mort i empobriment, em serveixo del nom d'una de les grans novel·les universals, escrita per Lev Tolstoi. És tracta de *Guerra i Pau*, narració històrica que comença a les guerres napoleòniques de Rússia on l'emperador còrs hi sofrí derrotes que l'abocaren a la decadència, descrites molt abans de naixer l'autor i acabades a la segona meitat del segle XIX. Començà publicant-la per capítols periodístics, obrint-los en episodis de la guerra i seguint explicant les vicissituds de diverses famílies aristocràtiques russes, on descriu les fastuoses reunions nobiliàries, més com a discussions filosòfiques que pròpiament històriques. Conclusions, doncs, entre el contrast dels soldats a la guerra, mentre els poderosos, ja acabada, segueixen gaudint de la disbauxa i la fastuositat.

I d'aquí sorgeix l'article emmarcat pel respecte i els drets humans, d'un pare i un fill, lligats per l'amor a les persones, quan el món actual està trasbalsat per les bom-

Antoni Vilella, a la dreta, vora el monument inaugurat a Gandesa el 1978, en una imatge del juliol del 2013.
FOTO: JOAN REVILLAS

bes, el foc i la destrucció i per la follia obececació que sacrificuen milers de persones innocents, com succeí per aquells dies per les bogeries ampul·loses de Napoleó i que actualment reneixen per les incongruències del president Trump.

Els protagonistes del present article són l'avi Antoni Vilella que va lluitar a la guerra i el seu fill del mateix nom. Tots dos, han ostentat la presidència de l'Associació d'Aviadors de la República (ADAR) i van orientar llurs vides per prodigar la comprensió, el diàleg i els drets humans entre les persones de bona voluntat, pensessin com volguessin, sense diferenciar-los segons el color polític. El pare va morir l'any 2016 havent sofert, en acabar la contesa, les conseqüències de la repressió i presó per lluitar als costats dels perdors. Però del seu cor emanaven sentiments d'avinença i concòrdia, vers tots els soldats d'ambdós bàndols. El fill Antoni Vilella, nascut fora de la guerra, també fou i és un gran patrocinador i defensor de la pau, la

Concòrdia i la Reconciliació. Tots dos, primer el pare i després el fill, han treballat des de l'ADAR, juntament amb la resta de membres que l'integren, deixant constància i petjades consonants al títol de la novel·la 'Guerra i Pau'.

A Gandesa, després de la mort del dictador Franco, es va erigir

Properament s'exposaran al CEBE de Gandesa les seues obres

l'únic monòlit que existeix a tota Espanya exaltant la pau, la reconciliació i la concòrdia, recordant els que van lluitar en aquella guerra injusta, que va costar dos milions de morts.

El monument és una gran mola de pedra portada d'una pedrera dels Ports d'Orta (Horta de Sant Joan), població que els Vilella hi tenen arrels familiars, com home natge dels espanyols que estimen

la pau i representen l'ordre i la bona entesa entre persones de bona voluntat.

Es va inaugurar el dia 14 d'agost de l'any 1978, a Gandesa, abans d'instaurar-se la democràcia, recordant els sofriments dels joves que lluitaren a la Batalla de l'Ebre i la Guerra Civil. Com a testimoni d'excepció i essent corresponsal de La Vanguardia, vaig cobrir-ne la informació assistint-hi unes 5.000 persones, molts d'ells excombatents d'ambdós bàndols, presidit per les autoritats del moment. Es van celebrar dos actes; el primer al costat del Cellar Cooperatiu de Gandesa i el segon als Quatre Camins de Vilalba, on representants dels dos exèrcits es van abraçar i van conformar una pau arribada 39 anys després d'haver-se acabat la cruel contesa. A més de les autoritats polítiques i militars del moment també hi van concórrer generals i militars d'alt rang dels dos exèrcits. Es va rememorar, doncs, un moment enormement emotiu que recorda Lev Tolstoi per analogia del títol 'Guerra i Pau'.

«A més de ser membres actius a l'Associació d'Aviadors de la República, han estat reconeguts per la Generalitat»

Els Vilella, a més de prohoms de pau i concòrdia, i membres actius a l'Associació d'Aviadors de la República, han estat premiats per la Generalitat i l'Ajuntament de Barcelona reconeixent llurs accions humanitàries. També foren homenajats pel Bisbe de Tortosa, Sergi Gordo, i per l'Abat de Montserrat, Manel Gasch, davant del monòlit. I han estat artistes de pinzell i ploma. El pare de pinzell, sent actor i promonent una col·lecció històrica de diferents artistes, representant els cels de la Batalla de l'Ebre i plasmant els avenços tecnològics de l'aeronàutica que canviarien la manera de fer les guerres. Aquests ja van ser exposats al CEBE (Centre d'Estudis i Memorial de la Batalla de l'Ebre). El fill, dedicat a la ploma, amb dibuixos existencials de personatges que recorden esbossos picassians. Properament s'exposaran al CEBE ambdues obres, la pictòrica i la de la ploma en una representació temporal, al costat del Monòlit de la Pau, la Reconciliació i la Concòrdia, realçant les analogies de 'Guerra i Pau'. Una futura exposició que també hauria de servir per retrobar-se les dues Espanyes actuals quan els líders Feijóo i Sánchez es barallen de forma irreconciliable, i que gens afavoreixen l'enteniment i la bona entesa entre la gent de pau i bona voluntat.